

Je najvyšší čas identifikovať jedincov s familiárne podmieneným kolorektálnym karcinómom. Výzva pre odbornú a laickú verejnosť.

Zo 100 Európanov až 6 môže v priebehu života ochorieť na kolorektálny karcinóm. 80% z týchto ľudí ochorie po 50 roku života. U týchto ľudí je najväčším rizikom ochorenia vek. Asi u 20% z tých, ktorí ochoreli na kolorektálny karcinóm, je tento karcinóm spojený s familiárnym rizikom. Inak povedané sú rodiny, kde sa kolorektálny karcinóm vyskytuje častejšie ako v bežnej populácii.

Ostatné roky sa stále nástojčivejšie ozývajú tak laické ako aj odborné hlasy na podniknutie takých opatrení, ktoré by podchytili aj túto skupinu ľudí so zvýšeným rizikom ochorenia. Najďalej sa v tejto oblasti v Európe dostali v Nemecku. Felix-Burda nadácia s podporou spolkovej vlády rozbieha pilotný projekt, ktorého hlavným cieľom je včasné odhalenie čo najväčšieho počtu jedincov s familiárne podmieneným kolorektálnym karcinómom.

Pre informovanie širokej verejnosti je potrebné vysvetliť dve základné veci.

Existujú dve familiárne podmienené rizika ochorenia na kolorektálny karcinóm:

- Dedične podmienený kolorektálny karcinóm
- Familiárne podmienený kolorektálny karcinóm

U dedične podmieneného kolorektálneho karcinómu vieme identifikovať zmeny alebo mutácie na konkrétnom géne. Tieto mutácie sa dedia z generácie na generáciu. Riziko, že nositeľ takto mutovaného génu ochorie na kolorektálny karcinóm je veľmi vysoké. Samotný karcinóm sa môže prejavíť v rôznych formách. Jednou z nich je HNPCC- syndróm (Lynch-syndróm) a inou formou je polypózny syndróm (FAP). Tieto typy kolorektálneho karcinómu sa zvyknú prejavíť už v mladšom veku - t.j. pod 50 rokov. Táto skupina tvorí asi 5% z diagnostikovaných kolorektálnych karcinómov.

U Rodinne alebo familiárne podmieneného kolorektálneho karcinómu ešte nevieme prečo sa toto ochorenie častejšie vyskytuje v niektorých rodinách. Je možné, že tu dochádza k zmenám na viacerých génoch, ktoré sme zatiaľ neidentifikovali. Taktiež je možný vplyv rovnakého životného štýlu v určitých rodinách, ktorý napomáha vzniku ochorenia. Riziko ochorenia na kolorektálny karcinóm je v takejto rodine u prvostupňových príbuzných (deti, súrodenci, rodičia) tiež zvýšené oproti bežnej populácii. Táto skupina tvorí asi 15% diagnostikovaných kolorektálnych karcinómov.

Slovenská gastroenterologická spoločnosť vedomá si svojej zodpovednosti i na tomto poli, predkladá prvé informačné materiály. Tieto by mali pomôcť lekárom špecialistom - predovšetkým gastroenterológom a lekárom na oddeleniach a klinikách, ktorí najčastejšie prichádzajú do styku s týmito pacientmi, identifikovať práve skupinu pacientov s familiárne podmieneným kolorektálnym karcinómom. Umožní sa tak identifikácia členov rodiny ktorí netušia, že patria do skupiny s vysokým rizikom ochorenia na kolorektálny karcinóm. Jedine takto sa podarí ochrániť ľudí aj v mladšom veku pred týmito zákerným ochorením.

Nasledujú materiály, ktoré vypracovali nemeckí kolegovia v súlade z celosvetovo uznávanými poznatkami v tejto oblasti. Tieto materiály sú plne akceptovateľné aj pre naše slovenské podmienky a iba po malej formálnej úprave ich predkladáme odbornej i laickej verejnosti.

Spôsob ich distribúcie cieľovej populácii bude náplňou pripravovanej celoslovenskej osvetovej kampane v najbližšom období.

1. Dotazník pre širokú verejnosť:

[Poznáte svoje riziko ochorenia na kolorektálny karcinóm?](http://www.krca.sk/files/e3/publikacie/2013-01-06-dotaznik-barcelona.pdf)

<http://www.krca.sk/files/e3/publikacie/2013-01-06-dotaznik-barcelona.pdf>

2. Leták pre gastroenterológa, ktorý diagnostikoval u pacienta kolorektálny karcinóm.

Každý lekár, ktorý pri kolonoskopii diagnostikuje kolorektálny karcinóm by mal dať pacientovi nasledovný textový materiál na preštudovanie

[Ochráňte si svoju rodinu! Informujte svojich drahých o ich zvýšenom riziku ochorenia na kolorektálny karcinóm!](http://www.krca.sk/files/e3/publikacie/2013-01-20-Burda-GE-Ochrante-si-rodinu.pdf)

<http://www.krca.sk/files/e3/publikacie/2013-01-20-Burda-GE-Ochrante-si-rodinu.pdf>

3. Leták pre lekára na oddelení alebo klinike, kde je riešený pacient s novodiagnostikovaným kolorektálnym karcinómom.

Každý lekár na oddelení alebo klinike, ktorý sa stretne s novodiagnostikovaným pacientom na kolorektálny karcinóm by mal dať pacientovi nasledovný textový materiál na preštudovanie

[Ochráňte si svoju rodinu! Informujte svojich drahých o ich zvýšenom riziku ochorenia na kolorektálny karcinóm!](http://www.krca.sk/files/e3/publikacie/2013-01-20-Burda-Hospital-Ochrante-si-rodinu.pdf)

<http://www.krca.sk/files/e3/publikacie/2013-01-20-Burda-Hospital-Ochrante-si-rodinu.pdf>

Pre praktickú realizáciu naplnenia Barcelonskej deklarácie z roku 2010 pripravil MUDr. Rudolf Hrčka CSc. vedúci skupiny pri SGS zodpovednej za skrining kolorektálneho karcinómu na Slovensku.